

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002591

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравченко Людмила Валеріївна

2. Liudmyla Kravchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 04-07-2025

Спеціальність за освітою: Історія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9263

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.51.08.17, 13.51.09.11, 18.19.13, 18.31.51

Тема дисертації:

1. Французька порцеляна з колекції Музею Ханенків: атрибуція творів
2. French Porcelain from the Khanenko Museum Collection: Attribution of Artworks

Реферат:

1. Дослідження присвячене мистецтвознавчому аналізу колекції французької порцеляни XVIII–XIX ст., що зберігається у Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві. Вивчення цієї збірки сприяє поглибленню знань щодо процесу формування музейного фонду держави, дозволяє уточнити походження значної кількості експонатів, атрибутувати їх, та ввести предмети колекції у науковий обіг. Основну увагу зосереджено на атрибуції творів, виготовлених на провідних французьких виробництвах XVIII–XIX ст. У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження» поданий огляд публікацій за темою, принципів та методів, застосованих під час її вивчення. Теоретичну основу дослідження становлять праці європейських мистецтвознавців, присвячені історії та атрибуції французького фарфору. Важливими джерелами є монографія К. Р.-М. Шаваньяка, що висвітлює історію французьких мануфактур; дослідження Т. Прео, Д. де Беллега та Д. Петерса, які аналізують діяльність Севрської порцелянової мануфактури; праці Ж. Ле Дюк щодо виробництва в Шантії та Н. Дюшон, присвячені мануфактурі Меннесі. На окрему увагу заслуговують книги Р. Пленваль де Гійбон, в яких досліджено діяльність паризьких фарфорових фабрик.

Аналіз сучасної української історіографії засвідчує, що аспекти побутування порцеляни і наявність культурних взаємовпливів між Україною та Європою розглядаються у працях О. Школьної та Л. Бех. Питання історії та атрибуції французької порцеляни висвітлюються у дослідженнях Я. Кривушенко, Г. Решетньої, І. Марченко. У контексті колекціонування фарфору важливими є наукові публікації А. Ілінг, О. Гончарової та О. Роготченка. Робота з атрибуції спирається на вивчення колекцій провідних світових музейних установ, зокрема Музею Вікторії та Альберта, Британського музею (Лондон), Музею декоративного мистецтва та Лувру в Парижі, Музею кераміки в Севрі. Окремий напрям дослідження стосується аналізу інформаційних ресурсів аукціонних продажів предметів антикваріату. Вивчено бази даних міжнародних аукціонних домів, таких як Sotheby's, Christie's та інші. Дослідження колекції базується на міждисциплінарному підході, що поєднує мистецтвознавчі, історичні та експертні методи. Центральним є мистецтвознавчий аналіз, зокрема формально-стилістичний метод, який дозволяє визначити основні характеристики форми, композиції та прийоми вирішення оздоблення. Історико-хронологічний метод використано для вивчення розвитку порцелянових мануфактур Франції. Крос-культурний аналіз дозволив розглянути французьку порцеляну в загальноєвропейському контексті, простежити її роль у формуванні аристократичного етикету та культури сервірування. Типологічний метод сприяв систематизації предметів за функціональним призначенням, та виробничими центрами. Метод аналогії застосований для вивчення маркувань, що дозволило встановити автентичність виробів. Метод мікроісторії використано для реконструкції шляхів потрапляння творів до колекції та виявлення впливу історичних подій на процеси її комплектування. У другому розділі «Особливості виробництва порцеляни у Франції XVIII–XIX століть» розглянуті провідні порцелянові мануфактури, які відіграли визначальну роль у формуванні та розвитку європейського мистецтва фарфору: Шантїї, Меннесі, Севру, а також паризьких фабрик, зокрема Кліньянкур, графа д'Артуа, Даготі, братів Дарт, Жакоба Петі, Самсона та інших ательє. Особливу увагу приділено стилістичним особливостям форми і декору, що дає змогу комплексно осмислити еволюцію виробничих. Третій розділ «Формування колекції французької порцеляни в Музеї Ханенків» присвячений аналізу процесу формування збірки порцеляни від заснування музею у 1919 р. до сьогодення. Вивчення обліково-довідкових документів, інвентарних книг та публікацій сучасників дозволило встановити походження значної частини зразків французького фарфору у зібранні музею. На основі здійсненого аналізу колекцію умовно поділено на три групи: твори, придбані фундаторами музею; експонати, що надійшли з київського відділення Державного музейного фонду у 1920-х рр.; предмети, передані з інших музейних установ у 1930–1980-х рр. У четвертому розділі «Мистецтвознавча експертиза колекції французької порцеляни Музею Ханенків» висвітлений хід комплексної атрибуції творів французьких мануфактур XVIII–XIX ст. Цей процес включав дослідження матеріалів і технології виготовлення, особливостей декору, характеру розписів, а також виявлення та інтерпретацію маркувань. Окрему увагу приділено функціональному призначенню предметів. Ретельне вивчення стилістичних особливостей, технологічних характеристик і маркувань дозволило уточнити датування понад 158-ми експонатів, визначити авторство 77-ми творів та здійснити перегляд атрибуції значної частини музейного зібрання. Здобуті дані суттєво доповнюють наукову базу знань про французький фарфор і його поширення в європейському контексті.

2. This research is dedicated to an art historical analysis of 18th–19th century French porcelain housed in the Bohdan and Varvara Khanenko National Museum of Arts in Kyiv. The study contributes to a deeper understanding of national museum collection development, clarifies the provenance of numerous objects, and supports their attribution within the broader historical context of French porcelain manufactories. The primary focus is on works produced at major French manufactories during the 18th and 19th centuries. The first chapter, “Theoretical and Methodological Basis of the Study,” presents relevant literature and the research methodology. The theoretical basis is built on foundational European studies on the history and attribution of French porcelain, including C.R.-M. Chavagnac’s monograph on manufactories; research by T. Préaud, D. de Bellaigue, and D. Peters on Sèvres; G. Le Duc’s studies on Chantilly; and works by N. Duchon on Mennecey. Special attention is paid to R. Plinval de Guillebon’s research on Parisian porcelain factories. Ukrainian historiography includes studies by O. Shkolna and L. Bekh on cultural exchange and porcelain in daily life; and by Ya. Krivushenko, H. Reshetnova, and I. Marchenko on

attribution. The field of collecting is explored in publications by A. Iling, O. Honcharova, and O. Rohotchenko. Attribution work was supported by comparative analysis of collections from leading museums such as the Victoria and Albert Museum and the British Museum (London), the Musée des Arts Décoratifs and the Louvre (Paris), and the Musée de la Céramique in Sèvres. Research also involved auction records and provenance data from Sotheby's, Christie's, and others. The research adopts an interdisciplinary approach, combining art historical, historical, and technical methods. Formal-stylistic analysis is central to identifying features of form, composition, and decoration. The historical-chronological method tracks the evolution of French manufactories. Cross-cultural analysis contextualizes porcelain's role in European etiquette and dining culture. Typological classification helps group items by function and production site. Comparative analysis of marks establishes authenticity, while microhistorical analysis reconstructs provenance and historical influences. Chapter two, "Characteristics of Porcelain Production in France in the 18th and 19th Centuries," surveys the main manufactories that shaped European porcelain art: Chantilly, Menecy, Sèvres, and Parisian factories such as Clignancourt, the Comte d'Artois, Dagoty, the Dihl and Guérhard Brothers, Jacob Petit, Samson, and others. Emphasis is placed on stylistic and decorative developments. Chapter three, "Formation of the French Porcelain Collection at the Khanenko Museum," analyzes the development of the museum's collection from its founding in 1919 to the present. Archival documents, inventory records, and period publications helped reconstruct the provenance of many objects. The collection is divided into three groups: items acquired by the founders; those transferred from the Kyiv department of the State Museum Fund in the 1920s; and pieces received from other institutions between the 1930s and 1980s. Chapter four, "Art Historical Expertise of the French Porcelain Collection at the Khanenko Museum," outlines the comprehensive attribution of 18th–19th century French porcelain. The study examined materials, techniques, decorative elements, painting styles, and mark interpretation. Special focus is placed on the objects' functional typology. Detailed examination of stylistic traits, technologies, and markings led to refined dating for over 158 items, attribution of authorship for 77 works, and revision of earlier attributions for a significant part of the collection. These findings contribute substantially to the academic understanding of French porcelain and its role in European visual and material culture.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Кравченко Л. В. Вироби перших порцелянових мануфактур Франції з колекції Музею Ханенків. Український мистецтвознавчий дискурс : наук. журнал. 2023. No 3. С. 62–67. DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2023.3.8>
- Кравченко Л. В. Севрський сервіз з колекції родини Браницьких. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2025. No 1. С. 271–275. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2025.327977>
- Кравченко Л. В. Твори порцелянових мануфактур Парижу з колекції Музею Ханенків. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. No 75. Т. 1. С. 130–134. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-1-19>
- Кравченко Л. В. Формування колекції французької порцеляни у Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків: аналіз архіву. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і

мистецтв : наук. журнал. 2023. No 3. С. 154–159. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2023.289834>

- Kravchenko L. The Collection of European porcelain in the Khanenko Museum, Kyiv. Journal The French Porcelain Society. 2022. Vol. IX. P. 205–218.
- Kravchenko L. From Private Collections to the National Museum. French Porcelain Society Journal. 2024. Vol. X. P. 51–70.
- Кравченко Л. В. Французька порцеляна в колекції Богдана та Варвари Ханенків. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір : тези VII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрантів (Київ, 2 листопада 2023 р.). Київ : НАКККиМ, 2023. С. 143–144.
- Кравченко Л. В. Предмети з сервізів севрської королівської порцелянової мануфактури в колекції Музею Ханенків. The current state of development of world science: characteristics and features : VII International Scientific and Theoretical Conference, (Lisbon, June 14, 2024). Lisbon, 2024. С. 177–178.
- Кравченко Л. В. Сервіз мануфактури братів Дарт в колекції Музею Ханенків. Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI ст.: зб. VII Міжнар. наук. конф. (м. Полтава, 21 червня 2024 р.). Вінниця : UKRLOGOS Group, 2024. С. 227–228.
- Кравченко Л. В. Надходження порцеляни до Музею Ханенків з приватних зібрань у 1920–х рр. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір: тези VII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрантів (Київ, 7 листопада 2024 р.). Київ : НАКККиМ, 2024. С. 461–462.
- Кравченко Л. В. Ваза з портретом Марії Луїзи Австрійської з колекції Музею Ханенків. The driving force of science and trends in its development: collection of scientific papers „SCIENTIA“ with Proceedings of the VIII International Scientific and Theoretical Conference (London, April 18, 2025). London, 2025. P. 251–252.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0118U001513

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міщенко Ірина Іванівна

2. Iryna I. Mishchenko

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3525-5885

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Школьна Ольга Володимирівна
2. Shkolna Olha V.

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Роготченко Олексій Олексійович
2. Oleksii Rohodchenko

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марченко Ірина Ярополківна
2. Irina Y. Marchenko

Кваліфікація: к. і. н., 26.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

